

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan svečer, izimki nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za-oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da je o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

Velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— Četrt leta . . . gld. 3-30

Pol leta . . . „ 6-50 | Jeden mesec . . . „ 1-10

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— Četrt leta . . . gld. 4.—

Pol leta . . . „ 8.— | Jeden mesec . . . „ 1-40

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oširamo na dotično naročilo.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Državni zbor.

Na Dunaji 31. maja.

Zbornica je danes sklenila, da bodo odslej seje valutnega odseka javne in se potem bavila s predlogom glede odpisa davkov pri škodah, prouzročenih po elementarnih nezgodah in pa s predlogom o regulaciji stavbinske obrtnosti.

Začetkom seje interpelovali so nekateri poslanci vlado; pravosodni minister pa je odgovoril na nekatere interpelacije, mej drugimi tudi na interpelacijo Doetzovo zaradi nekega bogokletnega romana v „N. Fr. Pr.“ ter izjavil, da je naročil državnim pravdnikom, strogo paziti na vsebino beletrističnih spisov v novinah. Na interpelacijo dr. Laginje zaradi rabe hrvatskega jezika pri sodiščih v Istri, odgovoril je pravosodni minister, da je izdal v varstvo zakonito zajamčene jezikovne ravnopravnosti potrebne naredbé. Minister pravi, da nedostaje hrvatskih kandidatov za pravosodno službovanje in se izreče odločno proti

temu, da bi se porote sestavljale po narodnosti.

Posl. dr. Roser predlaga, naj sklene zbornica, da bodo seje valutnega odseka javne.

Posl. Jaworski se izreče proti temu. Reč je važna in zanimiva za vse poslance, a vender so važni razlogi tudi zoper ta predlog. Koj v prvi seji odgovarjal je finančni minister na razna vprašanja. Odseku je na tem ležeče, da pride v javnost le to, kar je za javnost primerno, minister pa mora radi večje jasnosti povedati tudi marsikaj, kar še ni za javnost. Zaradi tega apeloval je predsednik odseka na vse člane, naj varujejo tajnost posvetovanj. Razpravi bode to le v korist. Vprašanja bodo vedno bolj precizna, razpravljalo se bode o raznih kočljivih stvareh in ker so v odseku zastopane vse stranke, zato ne bodo glasovali govorniki in tovariši njegovi za stavljeni predlog.

Posl. dr. vitez Kraus pravi, da ne gre delati razločka mej diskretnimi in nediskretnimi poslanci. Takisto, kakor člani odseka, morejo diskrecijo varovati tudi drugi poslanci. Izjava Jaworskega je žaljiva za tiste poslance, ki niso v valutnem odseku. Narodi avstrijski se zanimajo za to reč, torej se ni ogibati javnosti, ker bi čudno uplivalo na javno mnenje, če bi se kaj prikrivalo.

Posl. Neu wirth pravi, da je govor Jaworskega nanj naredil neugoden utis. Prebivalstvo države ima pravico vedeti, kako se vrše velevažne te razprave.

Posl. Fuss je istih mislij, kakor predgovornika, in pravi, da bi bilo zoper dostojanstvo zbornice, če bi se nečlani ne smeli udeleževati odsekovih sej.

Pri glasovanju vsprejeli se je predlog Roserjev. Proti njemu glasovali so Poljaki.

Na to se je vršilo prvo čitanje Dipaulijevega predloga glede odpisa zemljiškega davka pri škodah, nastalih po elementarnih nezgodah.

Posl. baron Dipauli utemeljuje svoj predlog in kaže na slabe razmere, v katerih živi kmetško

prebivalstvo. Kmetovalec ima pravico tirjati, če mu po elementarnih nezgodah nastane kakšna škoda, da se mu od zemljiškega davka kaj odpiše, ne ne pa samo odpusti.

Posl. Tekly priporoča Dipaulijev predlog in nasvetuje razne dodatke. Naglašá, da je rešitev agrarnega vprašanja nujna, da se ohrani in ojači kmetski stan, sicer bi bilo prepozno.

Posl. Kaiser tirja energičnih reform. Za kmetijstvo se nihče ne briga, niti to se ne stori, kar bi se storiti moralo. Na interpelacije ni dobiti odgovora. Ni ga stanu, da bi imel tako negotove dohodke, kakor kmetski stan, a ker plačuje davkov več, kakor vsak drugi, zasluži več varstva. Kmetijstvo ne sme biti odvisno od vladue milosti. Govornik priporoča Dipaulijev predlog, želeč, da bi se za kmetijstvo storilo kmalu kaj več.

Posl. Teliszewski govori obširno o žalostnih kmetskih razmerah in pravi, da je zakon o odpisu zemljiškega davka iz l. 1888 sicer slab, da se pa še slabše izvršuje. Kmetovalci ne prosijo milosti, oni tirjajo le svojo pravico. Dejanski pa je kmetovalec odvisen od milosti davčnega nadzornika.

Posl. Rigler razpravlja o kmetskih dolgovih in reče, če se za kmete, zlasti za vinogradnike, ne bode kmalu kaj storilo, začeli bodo tudi ti strajkati.

Dipaulijev predlog se na to odkaže davčnemu odseku v posvetovanje in poročanje.

Na to se začne razprava o uredbi stavbenega obrta.

Poročevalec dr. Exner govori o zgodovini tega predloga, starega že deset let, in povdarja njega pomen ne samo za interesovane kroge, ampak sploh za vse občinstvo.

Posl. dr. Zucker se strinja s poročevalcem gledé na važnost predloga, kažoč na velike nedostatke, kateri so ga prouzročili. Važne so tudi določbe gledé kazni. Glóbo spremeniti v zapor je nepravilno. Globe je določati po velikosti imetja. Tudi to ni prav, da se predlog ne ozira na razmere v posamnih deželah. Obrtno postavodajstvo

LISTEK.

Glasbeno polje v XVI. veku.

(K Gallusovemu koncertu; spisal M.)

Skoraj bodo zadoneli mogočni akordi umetnih skladab Gallus ovih v Ljubljani v srci slovenske zemlje, koje sin je bil. Zanimivo je, preseliti se za malo časa na stališče XVI. veka in raz to pogledati razvoj in napredek mnogoglasja. Ni nam do tega pisati o skladateljih in naštevati njihove proizvode — samo godbeno življenje hočemo prav ob kratkem označiti.

Uprav sedanja gledališka in glasbena razstava na Dunaji kaže, kako se je boril duh človeški na tem polji. Koliko časa je bilo treba, da si je upal človek zvezati le dva glasa in ju peti iztočasno! Vsa grška in rimska omika tega ni premóglá. Do konca IX. ali do začetka X. veka pelo se je le jednoglasno. Kdo da je izumel večglasno petje, ni nam znano; vemo le, da Hucbald, menih-benediktinec, govori o tej stvari kot že znani. Ta učenjak govori o dveh vrstah dvoglasja. Prvi način je, da spremlja temeljno melodijo še drug glas, a le v kvartah, kvintah in oktavah. Recimo, da je temeljna melodija *c e d c h c*, tedaj spremlja to melodijo recimo zgornja kvarta: *f, a g f e f*, torej soglasje:

$\left\{ \begin{array}{l} f a g f e f \\ c e d c h c \end{array} \right\}$ Za naše uho je to seveda grozno,

kar je bilo v onem času zanimivo in lepo, mi danes obsojamo. Ta način dvoglasja bil je pa popolnoma neplodovit, — ni se mogel razvijati, ker je bil preveč ukovan v pretrde sponse. A zato je bil drugi način podloga umetnemu mnogoglasju. Začel se je vedno s primo, oglašil se v prehodu v sekundi in v terci, potem so prišle zopet kvarte, kakeršne smo videli v prejšnjem primeru, a sklep bil je spet jednoglasen. Najbolj nam bo to pokazal primer: $\left\{ a < \begin{array}{l} h c d e f e d \\ a a a h c h a \end{array} > h - c \right\}$ To je bila polifonija v povojih.

Znamenitega napredka ne nahajamo, ker pisava sama ni bila utrjena. Guido Areški je podprl ta prvi poskus s tem, da je izumil trdni sistem za znamenja posameznih glasov. A vse to ni še bilo dovolj. Da je bilo moči peti večglasne speve, treba je bilo tudi, da je dobilo vsako znamenje gotovo, določeno mero časa. Taka znamenja izumila so se v XII. veku. Glasba dobila je od odmerjenih not ime: menzuralna glasba. Ta razvijala se je sedaj brzo. Cerkevne in svetne pesni pele so se večglasno. V začetku poznali so kot mero posameznih not le trojino: vsaka nota imela je tri od nižje vrste, na pr. „semibrevis“, (= naša cela \ominus) imela je tri „minimae“ (= naša polovna \ominus). Tako je bil tudi takt urejen, kolikor smemo govoriti o njem. Opravičevalo se je to s tem, da je trojina najpo-

polnejša številka, češ, ker je i presv. Trojica najpopolnejša. A kmalu so spoznali, da so to sponse; razdrli so neutemeljeno mnenje in privzeli tudi dvostruki takt. S tem dani so bili vsi pogoji, koje zahteva večglasno petje. Mera ali določeni čas omogočil je soglasje posameznih glasov in različno deljeni takt, dvostruki in trostruki, dal se je porabiti za vsako ritmiko. —

Več pomočkov stari niso poznali. Napačno, popolnoma napačno bi bilo misliti, da so se stari učili harmonije v našem zmislu, to je nauka o akordih in njihovih lastnostih itd. Stari skladali so svoje krasno doneče umotvore brez harmonije, le s pomočjo kontrapunkta. Da povem to jasnejše: vzeli so si melodijo bodisi iz gregorijanskega korala ali so jo pa izumili sami. Ta melodija bila je navadno v tenoru. Če hočemo torej dandanes določiti tema kakemu glasbotvoru iz onega časa pa do začetka XVII. veka, treba je najprej primerjati tenor. Beseda sama dobila je od todi svoje ime: ténor, to je sodržaj ne le teksta, nego tudi glavnega ali vodilnega glasu. Pozneje naglašalo se je, kot do dandanes tenór. — Nad tenor in pod tenor pisali so spet melodije drugih glasov. Večkrat ponavlja se v vseh glasovih ista melodija. Jeden glas začne, drugi nastopi po določenem času, isto tako tretji in četrti. Navadno pa je zvezanih več melodij, tako, da ima vsak glas svojo, neodvisno melodijo.

(Konec prih.)

prepusti naj se deželam. V odsekovem poročilu govori se o „provincijah“ namesto o „kraljestvih in deželah“. Avtonomistom jemlje se zdaj še to kar imajo, naslov. Ogrji so se takemu početju upirali in sedaj slavili bodo že 25letnico kronanja kralja. Zavarujé se proti izrazu „provincije“ izjavi govorniki, da bode glasoval za predlogo.

Posl. Bohatz kritikuje razne določbe tega načrta ter naglašá važnost, da se že kaj stori v tem obziru.

Razprava se potem zaustavi.

Posl. Moro stavi predlog, naj se na Koroškem namestijo stalni okrajni šolski nadzorniki, posl. Biankini pa interpeluje vlado zaradi tiskovnih razmer v Dalmaciji.

Prihodnja seja v četrtek.

Občni zbor „Edinosti“, političnega društva za Primorsko.

(Izvirno poročilo.)

V Trstu dne 29. maja.

(Dalje.)

Poslanec gosp. Spiničič nadaljuje: Ker ni bilo adrese debate, nadejal sem se, da pride priložnost popisati mnoge krivice pri razpravi o Vergotinijevi volitvi, a tudi do té ni prišlo, ker je legitimacijski odsek jednoglasno priznal nezakonitost te volitve in svojevoljno rušenje zakona. Da pa ne bi se take nezakonitosti dogajale v drugič, stavlil sem dné 19. junija dve interpelaciji, tičeóci se tega. Mi smo pa s svojimi tožbami v jako čudnem položaji: Ako se potožimo mi, oglasijo se takoj Italijani z lažmi; vlada pa argumentuje: tožijo ti — tožijo oni — pojdimo torej srednjo pot! Nikakor pa ne čéjo poizvedeti nepristranskim putem, kdo láže in kdo govori resnico. Tako so Italijani stavlili dné 2. julija 1891 protiinterpelaciji mojima interpelacijama ter so menda izročili posebno spomenico ministru predsedniku v koji so posebno napadali naše častite duhovnike. Jaz sem zmatral za svojo dolžnost, sestaviti drugo spomenico, kojoj je dné 9. julija 1891 izročil ministru Taaffeu g. poslanec Klun. V tej spomenici sem se posebno potegnil za duhovnike po Istri. Ti mučeniki našega naroda napadajo se krivo; vzlic mnogim tožbam ni bil do sedaj kaznovan ni jeden, pač pa so bili obsojeni táki, ki so tožili. Zahteval sem, da se za Istro imenuje poseben komisar, ki bi nepristranski preiskal vse odnošaje. Obljubilo se je pač nekaj, a storilo nič!

Ko je bil v mesecu oktobru sklican državni zbor, opozoril sem tako vlado, tako hrvatsko-slovensko zvezo na predstoječo dopolnilno volitev v državni zbor. Poslanec dr. Klaič mi je obljubil, da se potegne pótém grofa Hohenwarta za zakonito postopanje; — in res se ni prigodilo nič nezakonitega pri glavni volitvi dné 30. oktobra 1891. Zato so pa imeli naši nasprotniki povse prosto roko pri prvotnih volitvah. Šel sem v Istro, da poučujem ljudstvo. Pisal sem in brzojavil, kaj se vse dogaja. Dospevši potem na Dunaj, pravil sem isto svojim kolegom. Napravili smo zopet spomenico z izrazito željo, da se v Istro pošlje nepristransk komisar. Spomenica se je izročila grofu Taaffeu dné 6. novembra. To spomenico je čital tudi grof Hohenwart, ter jo vrnil z besedami: „Prečital sem, vem koliko trpite, poznam tudi osebe; a kaj pomaga to, ko se vse spomenice in interpelacije izroče v poročilo ónim, proti kojim so naperjene. Ne dá se torej nič storiti.“ (Ironični smeh.)

Sta li, vprašam Vas gospóda, dopuščala zastopniška čast in korist naroda, da ostanem pod zastavo, ki nam ne more pomagati? Iskal sem torej pomočnika drugod, da pridem do besede in da morem ulagati interpelacije. In našel sem pomočnika v zastopnikih naroda češkega. (Klici: Slava! Živeli!) Mladočehi so me podpirali kjerkoli je bilo treba. Nikakor pa ne morem umeti, zakaj se jih napada dan na dan v nekaterih naših listih, osobito v Ljubljanskem „Slovencu“. (Klici: Žalostno! Nesramnost!)

Kaki so Mladočehi in kaj hočejo? V verskem pogledu se niso mogli pokazati, ker so do sedaj ni razpravljalo niti jedno versko vprašanje in slavni „Slovenec“ sam je nedavno to priznaval, da je mej Mladočehi tudi dobrih katoličanov. V šolskem oziru hočejo oni, da naj vsako kraljestvo in dežela uredi svoje šole tako, kakor se jej najbolje zdi. Oni zahtevajo svojo državno pravo in enakopravnost za vse narode: — je li to kaj slabega? Staročehi gojijo menda ista načela, a so v svoji neodločnosti in zastarelosti privolili v punktacije. Da so pa te slabe, priznavajo sedaj najodličnejši Staročehi, kakor n. pr. dr. Rieger in Zeithammer. Le Mladečehom gre zasluga, da se niso izvršile toli pogubne punktacije. In za vse to se vanje zadira „Slovenec“. Napada pa tudi mene in dr. Laginjo. Obdolžuje naju n. pr., da sva se pregrešila proti sklepom Ljubljanskega shoda, to je proti zedinjeni Sloveniji, ker sva glasovala za obtožbo ministra glede sodišča v Teplicah, kar

ne ugaja težnju po zedinjeni Sloveniji. Ali gosпода, po analogiji te naredbe ne bi se družile dežele, ampak kosale še bolj. Ustvarili bi nam sodniške okraje tako, da bi bil tam, kjer je vedno Italijanov ali Nemcev, le italijanski in nemški uradni jezik; tam pa, kjer smo mi v večini, bil bi uradni jezik poleg našega tudi italijanski ali nemški. Mi smo glasovali za obtožbo — kakor se je izjavil posl. Biankini v svojem in našem imenu — ker je to pravedno v jurističnem in posebno političnem pogledu; potem, ker moramo v dejanju pokazati solidarnost slovenskih zastopnikov monarhije. Dalje, ker se tudi pri nas neče uvesti ravnopravnost, smo hoteli izreči nezaupnico ne le ministru pravosodja, ampak vsemu zistemu. In ako bi tudi vsega tega ne bilo. Že iz hvaležnosti do naroda češkega in njegovih izvrstnih zastopnikov morali smo podpisati obtožnico. Dolžnost mi je tu izreči iskreno zahvalo bratom Čehom. A tudi krščansko-socialni strauki smo dolžni zahvalo, ker ima resno voljo pripomoči nam do izvedenja enakopravnosti.

Predno zaključim, še nekaj gospoda moja. Čul sem, da se meni in dru. Laginji očita neka (z vzvišenim tresočim glasom) „visoka in radikalna politika“. Sedaj sodite, prosim Vas: Je-li to „radikalna in visoka politika“, ako želimo presvetlelu cesarju odkriti naše potrebe; je-li to „visoka in radikalna politika“, ako nismo hoteli odobriti izreka o nadvladi Nemcev v državi; je li to „visoka in radikalna politika“, ako nismo odobrili napada ministra Gautscha na slovenske poslance; jeli to „visoka in radikalna politika“, ako ne moremo glasovati za proračun preko 560 milijonov, od kojih se ozirom na naše dežele mnogo potrosi za uradnike, neveščé našem jeziku in ki še celo prezirajo naš jezik, a od 23 milijonov šolskega proračuna, večinom za srednje šole, se ne dá za nas ni novčiča? Je li to „radikalna in visoka politika“, da nismo hoteli dovoliti milijonov Lloyd in podunavski parobrodni družbi in za druge stvari, dočim se za nas malo ali nič ne stori. Je li to, ali vse drugo, temu podobno „visoka in radikalna politika?“

Imenujte najino postopanje kakorkoli hočete: jaz in dr. Laginja ostaneva na dosedanji poti, ker smatramo to za svojo sveto dolžnost kot zastopnika hrvatskega in slovenskega naroda. — (Gromoviti Živio in Dobro vse sploh. Govorniku so potem solznimi očmi čestitali in se zahvaljevali posamezniki iz vseh soban.)

Govor Spiničičev poslušalo je občinstvo z nekako sveto pozornostjo in ko je prenehal, nastalo je oduševljenje, kakeršnega še nismo doživeli v političnem društvu našem. Živio-klici so gromeli po dvorani ter veleposestnik in priprosti težak hiteli so k poslancu stiskati mu roki.

Ko se je pomirilo valovje oduševljenja, oglašil se gosp. prof. dr. Glaser ter podpre trditve gosp. Spiničiča glede na grofa Hohenwarta z nastopno reminiscencijo iz svojega življenja. Ko so njega pred kakimi 15 leti službenim potom premestili iz Kranja v neki izključno nemški kraj, šel je prositi pomoči k grofu Hohenwartu kot tedanjemu poslancu okraja Kranjskega. A gospod grof ga je zavrnil na kratko, da on ne more ničesar storiti, kajti minister ima pravico premeščati. Govorniku ni preostajalo družega, nego da se pokloni in odide. Pokojni uzorni rodoljub Davorin Trstenjak, ki se sicer ni bavil posebno s politikó, a je gotovo pazno motril javno delovanje naših mož, mu je rekel na to: „Nikar se ne čudite, kajti ti grofi in knezi nimajo srca za narod, ampak se dajo voliti zgolj za to, da si nabirajo časti in ministerske potfelje.“ (Dobro! Dobro!)

Za tem izpregovori interpelant g. dr. Gustav Gregorin in se zahvali najtoplejše na podanih pojasnilih, ki mu zadoščaje popolnem, kajti uverjen je sedaj — kar treba konstatovati — da je gosp. Spiničič postopal povse dosledno, a zategadelj mu izreka odkrito priznanje za njegovo delovanje.

Gosp. I. Balanč s Proseka naglašá tudi krivice, ki se nam dogajajo in koje celo posredno podpira „konservativni klub“. Naš poslanec Nabergoj obljubil je svoječasno, da izstopi iz tega kluba, ako bi okolščine zahtevale tako. Ta trenotek je prišel in zato govornik želi, da gospod poslanec stori to, česar do sedaj ni storil. Govornik predlaga, da občni zbor izreče popolno zaupanje in zahvalo poslancema Spiničiču in Laginji.

Predlog ta je bil sprejet brez najmanjšega ugovora in z živim odobravanjem.

Na to se je oglašil veteran Tržaških Slovencev, gosp. inženjer Matej V. Živic ter je s svojim govorom dosegel velik efekt. Rekel je nekako: Ponosen sem, da ste prišli do istega prepričanja, koje gojim jaz od nekđaj, prepričanja namreč, da treba odločnosti, ako hočemo Slovenci in Hrvatje kaj

doseči. Barantanja ne trebamo, kajti pri tem je vsekdar opeharjen jeden ali drugi. Hvala gg. poslancem, ki sta pokazala na pravo pot. To je res, da vlada dela, kar more. Kam pridemo, ako ljudstvo vidi, da se organi ne spoštujejo zakonov. To bi nas utegnile dovesti do ... Res je, da za sedaj je malo upanja, ker nas vlada neče slušati. Marsikaj nezakonitoga se dogodi po pomoti pojedinih organov — kakor pravijo. (Tu omenja govornik slušaja z nekim časnikarjem iz Gorice.) A tacih „pomot“ je že pre mnogo, osobito po Istri, kjer so po deželi zaprli marsikogar, ki je klical „Živio“, dočim redarji po mestih niso nič storili onim, ki so dan na dan napadali častivredne naše ljudi. Pridobiti moremo le s takim odločnim postopanjem, kakor delajo Čehi; pomagati pa moramo vsi, stari in mladi, ter podpirati naša poslance. Saj vidimo Mladočehé! S prvega so se jim posmehovali, potem je polagoma prišlo malo respekta, a sedaj je že prišel strah — kakor sem se poučil iz „Triester Zeitung“ — ker vidijo, da je za njimi ves narod češki. Podpirajmo torej naša poslance. (Poslušalci so burno pritrdjevali izvajanjem gospoda Živica.) (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 1. junija.

Iz državnozbornih odsekov.

V valutnem odseku so v generalni debati govorili v prvi seji še: Tržaški poslanec Stalitz, sklicevaje se na peticijo borzne deputacije Tržaške, v kateri izražá ta korporacija svoje veselje, da se premeni valuta a se izreka odločno proti določeni relaciji, izjavi, da bode stavlil poseben predlog, kako določiti relacijo, sicer pa da bode glasoval za tiste nasvete, s katerimi se bodo podale garancije sato, da se bode plačevanje v gotovini začelo o izvestnem roku. Posl. Schupp se izreka v istem zmislu in prav tako tudi dr. Heilsberg. Poslanec Plener pravi, da je relacija previsoka in utemeljuje potem rezne nasvete, katere misli staviti, zlasti ta, da naj vlada nakupljeno zlato izroči avstrijski banki proti temu, da izda za toliko svoto srebrnega denarja in da vzame iz prometa bankovce po 1 gl. — Poslanec Steinwender se strinja s tem nasvetom. — Imunitetni odsek razpravljal je o nekaterih sodišč prošnjah, da jim bodi dovoljeno sodno postopati zoper poslance Biankini, Morre in Pernerstorfer. Odsek je te zahteve odklonil.

„Schulverein.“

Brnski škof dr. Bauer obiskal je dne 29. t. m. neko šulvereinsko šolo na Moravi in izpraševal šolarje, seveda v nemškem jeziku, v katerem so se češki otroci sila slabo izražali. Škof je nato rekel navzočnim honoracijam: Deset let sem že škof in v tem času sem bil v več kakor sto šolah, nikdar pa niso otroci tako slabo odgovarjali, kakor tukaj. Temu se nič ne čudim. Mislim sem vedno, da so v šulvereinskih šolah samo nemški otroci, danes pa sem se sam prepričal, da to ni res. Tukaj je mnogo čeških otrok. Vsled tega ne napredujejo niti nemški, niti češki otroci. Jaz sam sem moral hoditi v nemško šolo, čeprav nisem nemški znal, torej imam pravico in skušnjo izreči svoje mnenje. Vem, da pridem radi teh svojih besed v novine, če bi pa molčal, bil bi, kakor je rekel prorok Izaia, nem pes, ki ne laja. Žaliti nečem nikogar — zakaj pa ste tu osnovali nemško šolo, tega ne vem.

Volitve za hrvatski sabor.

K večeršnjemu poročilu o prvem volilnem dnevu nam je dostaviti še zmago opozicijskega kandidata v Križu. Voljen je dr. Josip Frank (torej v dveh okrajih). V Dolenji Stubici, kjer je bila zmaga Bedekovičeva skoro gotova, zmagal je v zadnjem trenutku vladni kandidat. Stranka prava zmagala je torej samo v petih okrajih, v jednom okraju voljen je kandidat nezavisne srbske stranke (to je dr. Miletič v Iloku), v jednom kandidatu, ki ne pripada nobeni stranki, v 44 okrajih pa je zmagala vladna „narodna stranka“. Drugi volilni dan, večeraj bilo je v 23 volilnih okrajih sicer 12 kandidatov stranke prava, a v najboljem slučaju utegnili jih je prodreti kakih pet. Popolni izid večeršnjega volilnega dneva nam še ni znan. Iz 13 okrajev se poroča o zmagi vladnih kandidatov, iz Jaske pa o zmagi kandidata stranke prava Jakčina. Iz ostalih 9 še nemamo poročila. — Danes je volitev v 10 okrajih. V Zagrebu postavila je stranka prava dva kandidata, ki imata pa malo upanja, da bi prodrla, istotako ostali kandidati, katere je postavila za danes in jutri v nekaterih drugih okrajih. V najugodnejšem slučaju prodrla bode komaj s četrtino postavljenih kandidatov.

Vnanje države.

Angleški parlament.

Koncem meseca junija bode razpuščen angleški parlament ter se, znova voljen, sešel meseca julija. Konservativna stranka, katera je sedaj na krmilu,

ima le malo upanja, da zmaga, toliko več pa Gladstonova. Ako propade lord Salisbury pri volitvah in pride zopet Gladstone do vlade, potem utegne to imeti velike posledice na vso evropsko politiko, kajti Gladstone ni prijatelj trojni zvezi. Zmaga liberalne stranke Gladstonove je, v kolikor se more presoditi, skoro gotova.

Dopisi.

Iz Brežice, dne 27. maja [Izv. dop.] (Nova nemščevalna šola.) Stajarski deželni šolski svet je odredil, da se opusti tukajšnja četrterazredna in trirazredna dekliška šola in na mesto njiju pa ustanovi jedna dvorazredna mešana šola z nemškimi poučnim jezikom za mesto Brežice, in pa jedna ljudska šola s slovenskim učnim jezikom za okolico. Ne bi bilo mnogo tej obsodbi ugovarjati, ko bi sares bilo v mestu 107 nemških otrok, in ko bi ne silili v nemško šolo tudi popolnoma slovenskih otrok občine „Zakotške“. Ker je pa deželni šolski svet tako odločil šolski okraj za nemško šolo, da bodo morali nemško šolo obiskovati slovenski otroci, moramo proti tej naredbi ugovarjati. Ako hočejo „nemški“ Brežan je nemško šolo, naj jim bode, a mi ne damo naših slovenskih otrok, da bi se z duhomornim jezikovnim poukom v šoli mučili in dragi čas izgubljivali. Opozarjamo naše poslance na ta novi čin našega deželnega šolskega sveta. Občane „Zakotške“ pa opominjamo, da se lahko takoj pritožijo pri naučnem ministertvu. Z nemško šolo hočejo napraviti postojanko pri gradnji svojega „mostu do Adrije“. A upirati se moramo temu početju z vsemi zakonitimi in dovoljenimi sredstvi. Popolnoma nemška šola je velika nesreča za naš kraj, ker se učenci ničesar dobrega ne nauče. Imamo pri tej stvari dosti izkušenj. Take nemške šole, katere obiskujejo popolnoma slovenski otroci, so n. pr. ljudske šole v Magdalenskem predmestju v Mariboru, Studenci pri Mariboru, mestna šola v Ptuiju in razne šole nemškega „Šulverajna“. Zagotavljam, da polovico časa je za slovenske učence popolnoma zgubljenega. Čudno, da se za vlade grofa Taaffe-a, katera vlada je baje nam Slovincem prijazna in katero vlado naši poslanci junaško podpirajo, gode celo take reči.

Domače stvari.

— (Polit. društvo „Edinost“ v Trstu) imelo je na občnem zboru dne 29. maja tudi volitev. Oddanih je bilo 67 glasovnic, mej katerimi je bilo 7 prečrtanih, torej neveljavnih. Predsednikom izvoljen je g. Mate Mandič z 59 gl. Za odbornike pa gg.: Fran Podgornik s 60 glasovi, Anton Truden (59), Makso Cotič (60), Ivan Nabrgoj (50), Stefan Gjivič (44), Ivan Gorup (60), Ivan Babanč (60), Josip Turk (60), dr. Gustav Gregorin (59). Za namestnike bili so voljeni gg. Ivan M. Vatavec (58 glasov), prof. dr. Karol Glaser (59), Ivan Marija Klun (59), Anton Škabar (59), Peroslav Cikara (59), Anton Trobec (47), Anton Sancin-Drejac (59), J. M. Bolé (59), Josip Negodé z 59 glasovi.

— (Občni zbor društva „Narodni dom“.) Opozarjamo še jedenkrat na občni zbor imenovanega društva, ki bode jutri zvečer ob 7. uri v prostorih čitalnice na Turjaškem trgu šte. 4 v I. nadstropji. Želeti je obile udeležbe, posebno glede na važnost 8. točke dnevnega reda, to je nasvet gledé zgradbe društvenega poslopja.

— (Promocija.) Gosp. Julijan Valjavec, sin gimn. prof. v p. in akademika gosp. Matije Valjavca, bil je včeraj na vseučilišči v Gradcu promoviran na čast doktorja medicine.

— (Četrta skupščina „Zaveze učiteljskih društev“) o binkoštih v Kranji. — I. V soboto, dne 4. junija. A. Ob 5. uri 18 m. popoldne prihod v Kranj in potem takoj seja upravnega odbora v mestni dvorani ter pevska vaja v čitalnici. B. Ob 8. uri zvečer v čitalničnih prostorih: Slavnostna beseda v proslavo tristoletnice rojstva J. A. Komenskega. Vspored: 1. Titl: „Overture po slovanskih napevih“, svira vojaška godba. 2. Dr. G. Ipavc: „Zavezna“, unisono s spremljevanjem orkestra. 3. Slavnostni govor govori nadučitelj F. Praprotnik. 4. Zajc: Duet in finale iz opere „Nikola Zrinjski“, svira vojaška godba. 5. S. Gregorčič: „Vrlenu možu“, deklamuje gospica Ana Osasa. 6. Leibold: „Hrvatski dom“, potpourri svira vojaška godba. 7. Ivanovici: „Rumunske pesmi“, valček, svira vojaška godba. 8. Fr. G. „Tri noči“,

deklamuje gospica Ihan-Oman. 10. Filipovsky: „Chant du Rosignol“ (slavčeva pesem), koncertna polka svira vojaška godba. 11. Barbieri: Overture k operi „Perdita“, svira vojaška godba. 12. Šebek: „Zbor dervišev“, orientalski prizor, svira vojaška godba. 13. Kral: „Fin de Siècle“, humoristična kadrilja, svira vojaška godba. 14. Sochor: „Thea-Polka“, svira vojaška godba. 15. Gleisner: „Gazela“, hitra polka, svira vojaška godba. Vstopnina za osebo 50 kr., za obitelj 1 gld. 20 kr. Pri besedi sodeluja vojaška godba 17. pešpolka. — II. V nedeljo, dne 5. junija. Od 7.—9 ure zjutraj posvetovanje Slomškovega odseka in odsekov za vrtnarstvo in za učila v čitalničnih prostorih. Firma „Houdek in Herwert“ poslala bode dve svoji zbirki fizikalnih aparatov na ogled. B. Ob 9. uri popoldne zborovanje delegatov v mestni dvorani. C. Ob 10. uri popoldne glavni zbor v čitalniških prostorih po vspredu, kakor ga bode določila delegacija. D. Ob polu 2. uri popoldne banket pri gosp. Pet. Majerju. E. Eventualno posvetovanje pod A navedenih odsekov in ogledovanje Kranjskega mesta. — III. V ponedeljek, dne 6. junija. Ob 7. uri 33 minut zjutraj izlet na Bled. — Opomba: Vspored smo morali tako sestaviti, ker nam je bila godba le za soboto na razpolaganje. Pozivljemo vse odposlance učiteljskih društev, sploh vse učiteljstvo in prijatelje učiteljstva, da pridejo še v soboto v Kranj in sicer se odpeljemo iz Ljubljane z osebnim vlakom ob 4-29 popoldne. Direktorij.

— („Rudeči križ“.) Na 24. dan maja določeni občni zbor patrijotičnega gospejnega pomočnega društva za Kranjsko se zaradi nesklepnosti ni mogel vršiti, zato so vsi p. n. društveni člani zopet povabljeni k občnemu zboru, ki se bode vršil v petek 3. t. m. ob 11. uri popoldne v stanovanji načelnice Turjaški trg št. 5. III. nadstropje.

— (Kranjsko društvo za varstvo lova) imelo je preteklo nedeljo svoj prvi redni občni zbor v veliki dvorani hotela „pri Maliču“. Udeležili so se ga mnogi prijatelji lova. Društveni predsednik, g. Gallé, pozdravil je vse navzoče in izrekel toplo zahvalo podpredsednik g. dr. Ivanu Tavčarju in odbornikom gg. grofu A. Auerspergu, dr. J. Račiču, grofu R. Margheriju in O. Bambergu za njih uspešno delovanje v prosep društva in društvenemu članu gosp. F. Schulzu za njegove brezsebične usluge. Članov štelo je društvo koncem lanskega leta 168 (19 ustanovnikov in 149 podpornikov). Premoženja imelo je 1356 gld. 29 kr., in sicer 1090 gld. ustanovne glavnice, 45 gld. 72 kr. v gotovini in 220 gld. 57 kr. vrednost 60 parov živih jerebic. Predsedniku g. Galletu izrekla se je na predlog g. notarja Šmidingerja zahvala zbora za njegovo marljivo delovanje. Odborniki, katerim je izstopiti po pravilih, bili so zopet voljeni, namreč: gg. gozdarja Hanuš in Šavta in gg. dr. J. Račič in K. Luckmann. Za pregledovalce računov bili so voljeni gg. G. Schneditz, A. Perles in J. Pleiweis.

— (Mestna hranilnica Ljubljanska.) Meseca maja uložilo je v mestno hranilnico Ljubljansko 520 strank gld. 204,999-76 vzdignilo pa 358 strank gld. 123,426-36.

— (Promenadni koncert.) Danes zvečer ob 6. uri svira vojaška godba pred gradom pod Tivolijem. Mej drugimi točkami je na programu tudi Zajčeva „Grand ouverture romantique“.

— (Novi vožni red državne železnice.) Od današnjega dne naprej prihaja jutranji gorenjski vlak v Ljubljano (južni kolodvor) že ob 5. uri 55 min., namestu ob 7. uri 10 min. kakor do zdaj. Sicer dohajajo še vlaki ob 11. uri 34 min. popoldne, ob 4. uri 55 min. popoldne in ob 9. uri 27 min. zvečer. Odhajajo pa (z južnega kolodvora): Ob 6. uri 38 min. zjutraj, ob 11. uri 55 min. popoldne, ob 4. uri 21 min. popoldne in ob 12. uri 5 min. po noči.

— (Izpred porotnega sodišča.) Pri včerajšnji drugi tajni obravnavi bil je obsojen 18letni Gregor Vehovec zaradi hudodelstva posiljenja na petnajst mesecev poostrene težke ječe.

— Danes sedel je na zatožni klopi Janez Keklikar, mož, ki je večino svojega življenja prebil po raznih beznicah. Kaznovan je bil že večkrat, in sicer kar po 7, 5, 2½ leta. Tudi danes sedel je pred porotniki zaradi tatvine. Due 9. marcija 1892 izpuščen je bil zatoženec iz Celjske kaznilnice in dobil tam na roko 65 gld. denarja, katerega je bil zaslužil v zaporu, a že 9. maja poprijel se je svojega starega obrta, začel je namreč zopet krasti. Prišel je k gostilničarju Vrtačniku v Št. Jurji pri

Savi in tam prenočil. Ponoči odprl je z odpiranjem (vitrihom) omaro ter pokradel kopo smodk, puško dvocevko, nekaj parov nogovic in še nekatere druge reči. Vkupna vrednost pokradenega blaga je cenjena na 23 gld. Zatoženec je pri tej tatvini ušel skozi okno in srečno utekel. Danes taji odločno, da bi bil on kdaj kaj pokradel pri Vrtačniku, priznava pa, da se je skrtil v kleti župnišča v Št. Jurji pri Savi ter zjutraj, ko je odšel župnik Fran Jeršič v cerkev, pokradel 164 gld. v bankovcih in 9 gld. drobja, nekaj smodk in kos platna. Porotniki potrdili so jednoglasno stavljeno jim vprašanje in sodišče je obsodilo Janeza Keklikarja na osem let težke ječe, poostrene s postom vsak mesec, zajedno pa izreklo, da ga je smeti po prebiti kazni staviti pod policijsko nadzorstvo. — Jutri se začne obravnava proti K. Cvajarju.

— (Razpisana služba.) Na trirazredni ljudski šoli v Studencu v Ljubljanski okolici, razpisano je s početkom šolskega leta 1892/93. mesto drugega učitelja z letno plačo 500 gld. Prošnje do konca junija meseca pri c. kr. okrajnem šolskem svetu za okolico Ljubljansko.

— (Pasji kontumac) uvedlo je okrajno glavarstvo Ljubljansko v občinah Št. Vid nad Ljubljano in Medvode. Vsak pes, ki ne bode imel predpisanega nagobcnika ali se bode klatil okoli, se bode pobil. Lastniki tacih psov pa se bodo kaznovali po obstoječih zakonitih določilih.

— (Železnica Ljubljana-Kočevje.) Piše se nam iz Kočevja, dne 30. maja: Danes se je pričelo tukaj delo za železniško progo Ljubljana-Kočevje. Tem povodom se je slovesno „prva lopata zabodla“, vprico mnogoštevilnega zbranega občinstva. Uradništvo okrajnega glavarstva in okrajnega sodišča je prišlo v polni paradi. Okrajni glavar g. Thomann je imel na stavišču za železniško postajo govor, v katerem je povdarjal, da se bo s pričetjo železniško gradnjo kočevski okraj zvezal z zahodom, od koder se bo semkaj napeljal studenec „kulture“ in gmotnega blagostanja. (Nadrobil je iz bogate zaloge svoje frazeologije še nekaj več sličnih jalovostij.) Završil je svoj slavnostni govor s trikratnim hoch-klicem na cesarja. Kočevski godci so na to, kakor so vedli in znali, zagodli cesarsko himno, par topičev se je izpustilo, in občinstvo se je razšlo. Navzočni delavci, Primorci, pa so s svojimi lopatami začeli pridno obračati grudo kočevske zemlje.

— (Občinska volitev.) Pri zadnjih občinskih volitvah na Homcu v Kamniškem okraji bil je voljen županom posestnik Jurij Vavpotič iz Nožic, za občinska svetovalca pa posestnika Jože Grašič in Fr. Rodé.

— (Ormoški okrajni zastop) je v svoji seji dne 27. maja t. l. izvolil skoraj enoglasno gospoda dr. Ivana Omulec-a, odvjetnika v Ormožu, v okrajni šolski svet, na mesto izstopivšega g. Središkega župnika V. Venedig-a. Živio!

— (Gorice v Ormoškem okraji) precej lepo kažejo. Začelo se bode škropiti proti peronospori še ta teden. Sadja letos ne bode mnogo, ker so drevesa v cvetu trpela po dežu in silnem sevrju.

— (Na Humu) pri Ormožu se je nastavila postaja za meteorološka opazovanja.

— (Grozna smrt.) Vinogradnik Jožef Rubin iz Klokočevnika pri Ločah, sodni okraj Konjice na Stajarskem, šel je v nedeljo s svojo ženo k nekemu sorodniku v vas in ostavil triletnega sinka Antona samega doma. Dečko igral se je na peči z žveplenicami, vsled česar so se unele na peči ležeče stvari. Ko sta prišla Rubin in žena domov, bil je otrok strahovito ožgan in že mrtev.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Praga 31. maja. Staročeski vodje skličejo na dan 12. t. m. shod v Kolin. Udeležba moravskih Čehov zagotovljena. Namen shodu je združiti Mlado- in Staročeha.

Berolin 31. maja. Ruski car in nemški cesar se snideta o binkoštih v Kielu.

Dunaj 1. junija. Nekateri člani rumunske deputacije danes odpotovali. Vodja deputaciji dr. Ratiu izročil opoldne načelniku kabinetne pisarnice Braunu rumunski, nemški in madjarski pisano spomenico, v kateri so navedene pritožbe Rumunov.

Praga 1. junija. V srebropopu Birkenberg pri Příbramu nastal ogenj. Do 4. ure zjutraj izvlekli iz jame 12 mrtvih in 20 živih delavcev. Rešilna dela so se ustavila radi

